
SUVREMENO KAJKAVSKO PJESNIŠTVO - NEPRIJEPORAN DIONIK NACIONALNE KULTURE*

Ivo Kalinski, Zagreb

Kad je riječ o kajkavštini, o kajkavskom poetskom izričaju, mogla bi se s pravom izreći misao - koja i nije nekakva novina - da je njegova recepcijska stvarnost toliko neupitna što se tiče govornoga područja na kojem egzistira koliko je upitna na drugim izričajnim područjima - čak i ne uzimajući u obzir službeni, standardni jezik. Ma kako promatrali spomenute činjenice, naime da je to sada, a ni prije nije bilo značajnih odstupanja, tako kako jest, medijska pozornost kajkavskoj, uostalom i čakavskoj kulturi, u najboljem slučaju dosljedno skromna je ili - nikakva, naprosto je nema.

Zato je, moglo bi se reći, unatoč svemu tomu gotovo neobjašnjiv *nahrup* suvremenoga kajkavskoga pjesništva zadnjih nekoliko svakogodišnjih recitalnih događanja, kao što je to ustanoviti i za ovaj 32. recital suvremenoga kajkavskoga pjesništva "Dragutin Domjanić" u Sv. Ivanu Zelini. Ipak, i ovom prigodom u vezi s time, ali i inače, reći je: znatnim naporom Pučkoga učilišta, napose ravnatelja na kojeg se cijeli posao od organizacije do realizacije (javna izvedba, zbornik pjesama) odnosi, ovaj sa svih strana stiješnjen, osobito financijski, posao *sizifovski* iz godine u godinu, puna tri desetljeća - u prkos svemu egzistira, sukladno i samoj žilavosti kajkavštine koja stoljećima ne samo da brani i čuva svoj status nego ga u nemilim okolnostima nastoji *na nov način osvijestiti* unutar nacionalne kulture.

U ponajboljim pjesničkim radovima s ovogodišnjeg natječaja to osvješćivanje - ako ga je tako nazvati - izravno ili pokadšto pritajeno naznačeno - unutar

---

* Iz Predgovora zbirci s 32. recitala suvremenoga kajkavskoga pjesništva "Dragutin Domjanić" - Sv. Ivan Zelina 2013. *Sen je, a pesma ne*; Mala biblioteka "Dragutin Domjanić", knj. 68., te s predstavljanja te zbirke u sklopu tradicionalne manifestacije *Festival KAJ v Zelini*, 1. lipnja 2013.

tema i motiva ide i proteže se od uočavanja i opisivanja općih značajki kajkavskog podneblja (Slavica Sarkotić, Maja Cvek, Ladislava Blaži i drugi/druge) do vrlo razigranih osobnih preokupacija, vezanih na primjer uz blagdan (Božica Jelušić), pa sve do onih kojih je paleta tematskih i motivskih poticaja rastezljiva i široka, problemski čak ekološka (Damir Kliček).

Od one stvarne podloge kajkavštine, od gazofilacijskog utemeljitenja (Tomislav Ribić) do intime pjesme same koja se tim jezičnim bogatstvom razjeda (Valentina Šinjori), takva će se poetika često izmjestiti u začetke osobnog ezoterizma (Branka Jagić) ili će se okrenuti u razaranje te iste, doduše specifične, intime (Zdenka Maltar).

Poetska prilagodba nekim, čini se, prije svega etičkim pitanjima u suvremenih kajkavskih pjesnika/pjesnikinja namjerno izbjegava otprije poznata oprostorenja pjeva, sve se više upućujući u razaznavanja ne samo simetričnih nego i asimetričnih pojmova, pri čemu, kad je tako, i sama tekstološka struktura vapi za drugim, novim tumačenjima. Moglo bi se reći da ono vizualno u poeziji sve više gubi svoje mjesto, a sve ga više zadobiva ono drugo - egzistencijalno, koje se pri čitateljevu usvajanju nerijetko doima kao osobno, naglašeno nervozna, inkriminirajuća estetika. U svakom slučaju provokativno - da! Etapna zastajkivanja i odmor - da! Novi zamasi, novim formama, novim sadržajima - da!

Stanovito eksperimentiranje s intimom, razrađeno u više slojevitih razina, u nekih autora prerasta u dojam od kojeg u čitatelja i ne mora ostati mnogo od onoga što se u samom tekstu iščitava, što još uvijek ne znači da se doživljavanje onoga što tekst nudi na svom putu neizravno ne svodi na nešto što bismo u slobodnijoj interpretaciji mogli svesti na poetska poigravanja s kentaurom koji negdje u potaji sladostrasno čuči (Sanja Hering).

U nekih autora pjesmom će se u topografskom praćenju kajkavskog krajolika, koje nalikuje stripu, osobno doživljavanje fenomena kajkaviane moći prepoznati i doživjeti kao niz životno tragičnih figura na marginama tog fenomena, koje bespoštedno trunu kao i sva naša, opisom draga, prišaptavanja i tetašenja s nakanom da se njihovo neumoljivo nestajanje/umiranje (?) zaustavi - ne nekim površinskim nego duboko dokumentiranim podacima (Emilija Kovač). Zaključno, usuđujem se reći: od oduševljenosti koju nude kajkavska leksička arhetipija i organska podloga, od izravnog ili prikrivenog biografiranja jezika do biografiranja stvaralačkih "krikova" - suvremeno pjesništvo kajkavsko najboljim svojim ostvarenjima neprijeporan je dionik nacionalne kulture.

(Osvijestiti jezik, osvijestiti se jezikom! - iz autorova predgovora 32. recitalnoj zbirci Sen je, a pesma ne)

***

Pjesnički svijet ovogodišnjeg 32. recitala suvremenoga kajkavskoga pjesništva "Dragutin Domjanić", a riječ je ovdje o najboljim pjesničkim ostvarenjima, u pretežitom dijelu obiluje traumatičnim raspoloženjima. Valjda je takav i sam život iz kojeg izvire?! Ipak, moglo bi se reći, da ta egzistencijalna tjeskoba življenja nikako ne uspijeva skršiti iskrenu i predanu stvaralačku oduševljenost. U nekih pjesnika i pjesnikinja, naglasiti je - ne baš čestih, ona početna obuzetost alatom stvaralaštva, naime obuzetost Riječju, jača je od svakog stanja zanos/ekstaze kao posljedice stvaralaštva, pa često sugerirani odlazak svega živoga iz pjesme same bude zapravo povratak prvom, iskonskom koraku. Zato se počesto u čitatelja dobiva dojam da je estetika stvaranja zapravo inkriminirajuća estetika, ali to bi ipak bio površni dojam. Uz tzv. 'teške teme' o poticajima kojih da se i ne govori, nerijetko će pjesnikinja/pjesnik s jedne strane pribjegavati ezoterijskom, kao modelu spasa, ili će osobne i opće tegobe nastojati *liječiti* ispisom osjećaja ljubavi, čak tako duboko i emotivno snažno da takav svoj osjećaj iskreno pokušava hibernirati, zalediti. Ta ljubav, ona spolna i ona duhovna, ali i ljubav prema rodnom kraju, zavičaju, domovini itd. često je natrunjena osjećajem prolaznosti života. U ovom opakom svijetu takva žudnja za idealnim nastoji čitatelju podariti osjećaj spokoja, učiniti ga poniznim. U mnogih pjesnikinja/pjesnika onaj konvencionalan pjev (rimovanje, izlizane forme i motivi, itd.) nestaju, ruše se, ali se dinamiziraju neobične naracije, ispovijedi, tako da pjesma bude više priča, doduše pokadšto i klaustrofobična priča, pri čemu tvorac poetskog teksta s njime živi čas prijateljski, čas neprijateljski. Dakle, uz poetski ispis uzvišenosti ali i razaranja vlastite intime, uz zazivanje samo svojeg slobodnog prostora u svijetu s preobiljem frustriranosti, uz poštivanje značenja stare kajkavske rječotvorne arhetipije prilagođene novom ruhu – suvremeno kajkavsko recitalno pjesništvo i ovom prigodom najboljim svojim ostvarenjima suvereno brani svoj status. (...)

(S predstavljanja zbirke Sen je, a pesma ne, 1. lipnja 2013. u Gradskoj vijećnici u Svetom Ivanu Zelini)